

Wyjazdy wypoczynkowe Polaków w 2016 roku i plany na rok 2017

Przedruk i rozpowszechnianie
tej publikacji **w całości** dozwolone
wyłącznie za zgodą CBOS.
Wykorzystanie **fragmentów**
oraz danych empirycznych
wymaga podania źródła

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2017 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

- ▶ W 2016 roku nieco ponad połowa dorosłych Polaków (51%) wypoczywała poza miejscem zamieszkania przynajmniej raz przez co najmniej dwa dni.
- ▶ W ubiegłym roku, podobnie jak w latach poprzednich, Polacy najczęściej wypoczywali w kraju (42% ogółu badanych, 82% wyjeżdżających w celach turystycznych na co najmniej dwa dni). Za granicą wypoczywało w 2016 roku 19% dorosłych Polaków, co stanowi 37% wyjeżdżających.
- ▶ Wprawdzie, tak jak w poprzednich latach, najczęstszym powodem rezygnacji z co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych był brak pieniędzy na taki wyjazd (31% wskazań wśród niewyjeżdżających), jednak częstość wskazań na tę przyczynę maleje.
- ▶ W tym roku nieco wzrósł odsetek dorosłych Polaków, którzy zamierzają wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych poza miejsce stałego zamieszkania i korzystać przynajmniej przez jedną noc z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu (z 56% w 2016 roku do 59% obecnie). Tym samym odsetek ten jest największy od 2013 roku, kiedy po raz pierwszy o to pytaliśmy.

Początek roku to czas różnego rodzaju podsumowań i planów na nadchodzące miesiące. Tak jak w latach poprzednich, w styczniowym badaniu¹ zapytaliśmy Polaków o ich ubiegłoroczne wyjazdy wypoczynkowe oraz o plany na obecny rok.

ILU POLAKÓW WYJECHAŁO W 2016 ROKU NA WYPOCZYNEK

Dla celów porównawczych, tak jak w czterech poprzednich latach, pytaliśmy naszych respondentów o wszystkie wyjazdy turystyczno-wypoczynkowe z przynajmniej jednym noclegiem w odwiedzanym miejscu. Pominięte zostały natomiast wypadki jednodniowe (bez noclegu), nawet jeśli ich celem był wyłącznie wypoczynek poza miejscem zamieszkania. W związku z tym uzyskane obecnie wyniki nie są w pełni porównywalne z najnowszymi oficjalnymi statystykami dotyczącymi wyjazdów turystycznych, które od 2014 roku – zgodnie z obowiązującą w UE metodologią² – obejmują obok „turystów” (tzn. odwiedzających, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystali z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu) również tzw. odwiedzających jednodniowych (beznoclegowych)³.

W roku 2016 na co najmniej dwudniowy wypoczynek poza miejsce stałego zamieszkania wyjechało tyle samo dorosłych Polaków co rok wcześniej (51%), czyli znacząco więcej (o 5 punktów procentowych) niż w latach 2012–2013. Warto przypomnieć, że na początku 2016 roku⁴ plany wyjazdowe miało aż 56% badanych, a zatem widać, iż – tak jak rok wcześniej – znaczącej grupie nie udało się spełnić ubiegłorocznych zamierzeń w tym zakresie.

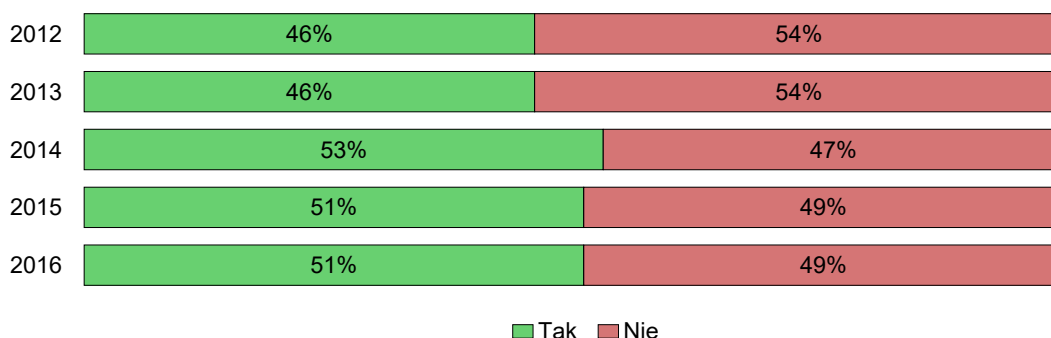
¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (320) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganą komputerowo (CAPI) w dniach 7–15 stycznia 2017 roku na liczącej 1045 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 692/2011 z dnia 6 lipca 2011 r. w sprawie europejskiej statystyki w dziedzinie turystyki i uchylające dyrektywę Rady 95/57/WE.

³ <http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/kultura-turystyka-sport/turystyka/turystyka-w-2014-r-,1,12.html>

⁴ Zob. komunikat CBOS „Wyjazdy wypoczynkowe Polaków w 2015 roku i plany na rok 2016”, luty 2016 (oprac. B. Badora).

RYS. 1. Czy w minionym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.

Analizy wielozmiennowe⁵ wykazują, że korzystanie z wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych w roku 2016 tradycyjnie związane było przede wszystkim z poziomem wykształcenia badanych: im jest on wyższy, tym częstsze korzystanie z takiej formy wypoczynku (od 21% wśród osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym do 80% wśród absolwentów wyższych uczelni) – zob. tabela aneksowa nr 1. Tak jak w poprzednich latach, jedynie wśród osób z wyższym i średnim wykształceniem większość skorzystała w 2016 roku z co najmniej dwudniowego wypoczynku poza miejscem stałego zamieszkania. Ponadto w ubiegłym roku z co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych poza miejsce stałego zamieszkania w przeważającej większości korzystali respondenci zaliczający się do kadry kierowniczej i specjalistów z wyższym wykształceniem (81%), pracownicy administracyjno-biurowi (83%), specjaliści średniego szczebla i technicy (77%), prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą (73%), uczniowie i studenci (72%), pracownicy usług (67%) oraz robotnicy wykwalifikowani (54%). W celach wypoczynkowych wyjeżdżała także większość mieszkańców miast (od 59% z miast poniżej 20 tys. ludności do 76% spośród mieszkających w miastach największych, liczących co najmniej 500 tys. ludności) oraz respondentów dysponujących miesięcznym dochodem *per capita* w wysokości co najmniej 1400 zł (62% w grupie o dochodach od 1400 zł do 1999 zł na osobę i 70% w grupie o dochodach 2000 zł i więcej).

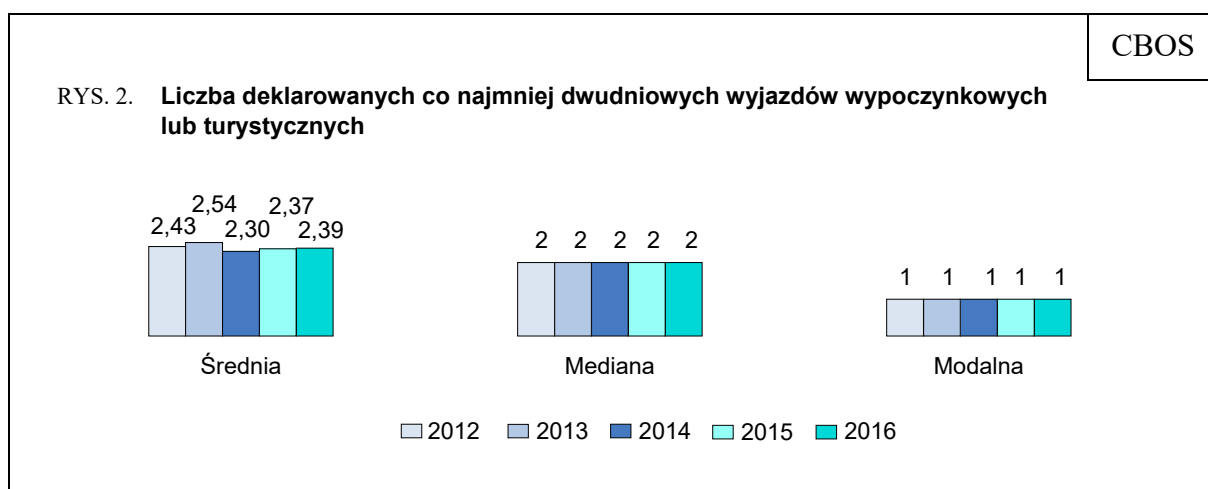
Tak jak w poprzednich latach, grupą zawodową najrzadziej korzystającą z co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych są rolnicy indywidualni (12%) i osoby pracujące w indywidualnych gospodarstwach rolnych (14%). Rezygnacja z wyjazdów

⁵ Wykorzystano moduł *IBM SPSS Decision Trees*.

wypoczynkowych uwzględniających przynajmniej jeden nocleg poza domem wiąże się także z niską oceną własnych warunków materialnych (spośród osób źle oceniających warunki materialne swojego gospodarstwa domowego wyjeżdżała tylko jedna piąta).

ILE RAZY POLACY WYJEŹDZAJĄ NA WYPOCZYNEK

Liczba wyjazdów wypoczynkowych trwających co najmniej dwa dni, z których Polacy korzystają w ciągu całego roku, od lat pozostaje na porównywalnym poziomie. W roku 2016, podobnie jak w latach 2012–2015, badani wyjeżdżali przeciętnie dwa razy (średnia arytmetyczna liczby takich wyjazdów wyniosła 2,39, a mediana⁶ – 2), jednak – podobnie jak w latach poprzednich – największą grupę korzystających z co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych lub turystycznych stanowiły osoby, które wyjeżdżały tylko raz (wartość modalna⁷, którą wymieniło 45% wyjeżdżających, co stanowi 23% ogółu badanych). W porównaniu z rokiem 2015 wzrósł odsetek tych, którzy wyjechali tylko raz poza miejsce zamieszkania na co najmniej dwudniowy wypoczynek (o 5 punktów procentowych wśród wyjeżdżających, co stanowi wzrost o 3 punkty wśród ogółu badanych).

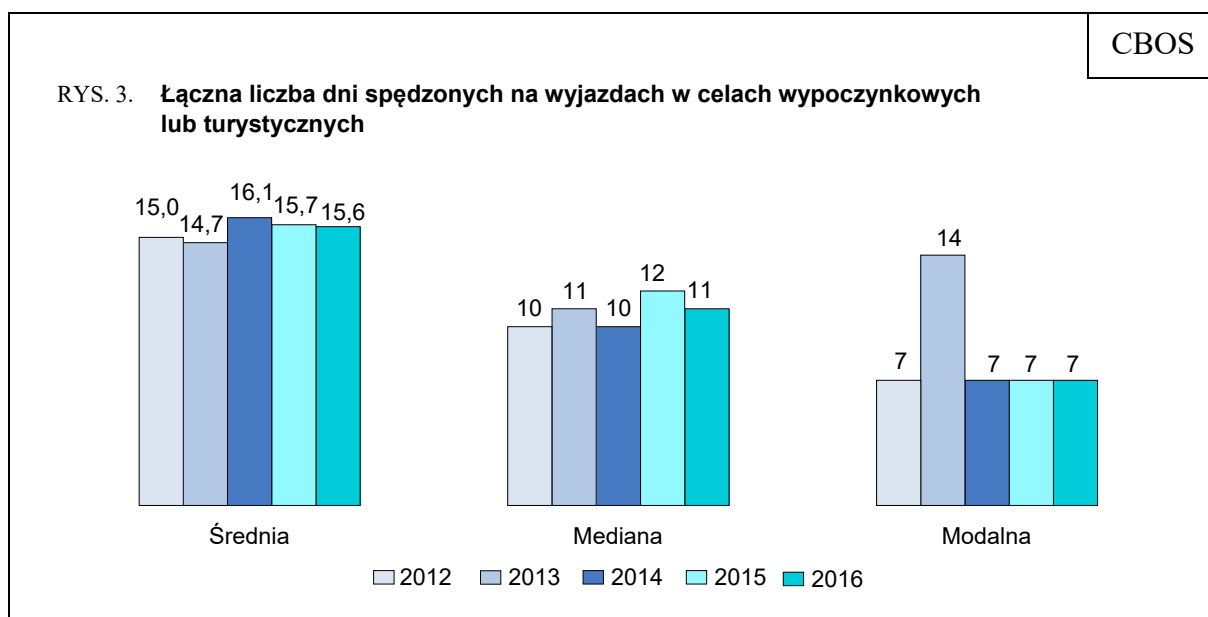
Tak jak w trzech poprzednich latach, wśród respondentów wypoczywających więcej niż raz poza miejscem zamieszkania największą grupę stanowią ci, którzy wyjeżdżali dwa razy (22% wyjeżdżających, tj. 11% ogółu). Znacząca jest też liczba osób, które w celach wypoczynkowych wyjeżdżały trzy razy (16% wyjeżdżających, tj. 8% ogółu).

⁶ Mediana – wartość środkowa rozkładu, powyżej i poniżej której znajduje się jednakowa liczba obserwacji.

⁷ Modalna – wartość najczęstsza.

ŁĄCZNY CZAS TRWANIA WYPOCZYNKU POZA MIEJSCEM ZAMIESZKANIA

Spośród osób, które w 2016 roku wyjeżdżały w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej dwa dni, ponad połowa (52%) spędziła poza domem łącznie nie więcej niż 11 dni (mediana). Jest to okres nieco krótszy niż rok wcześniej, generalnie można jednak powiedzieć, iż nie odbiega znacząco od danych z lat 2012–2015. W ubiegłym roku, tak jak poprzednio, Polacy najczęściej wypoczywali poza domem tylko 7 dni (modalna). Taką łączną długość wypoczynku deklaruje co dziewiąty (11%) wyjeżdżający, tj. 6% ogółu badanych. Natomiast przeciętnie w roku 2015 Polacy wypoczywali poza miejscem zamieszkania łącznie 16 dni (średnia arytmetyczna 15,6). Łączny czas trwania zeszłorocznego wypoczynku dorosłych Polaków poza miejscem ich zamieszkania był zatem zbliżony do czasu trwania wypoczynku w latach 2012–2015 (na co wskazują wszystkie wymienione miary tendencji centralnej rozkładów danych za lata 2012–2016).

W roku 2016 więcej osób niż w 2015 skorzystało z wypoczynku trwającego łącznie nie dłużej niż 7 dni (35% wyjeżdżających, wzrost o 3 punkty procentowe). Nieznacznie zwiększył się także odsetek wyjeżdżających, którzy poza miejscem stałego zamieszkania wypoczywali od 15 do 21 dni (z 15% do 16% wyjeżdżających).

Tabela 1

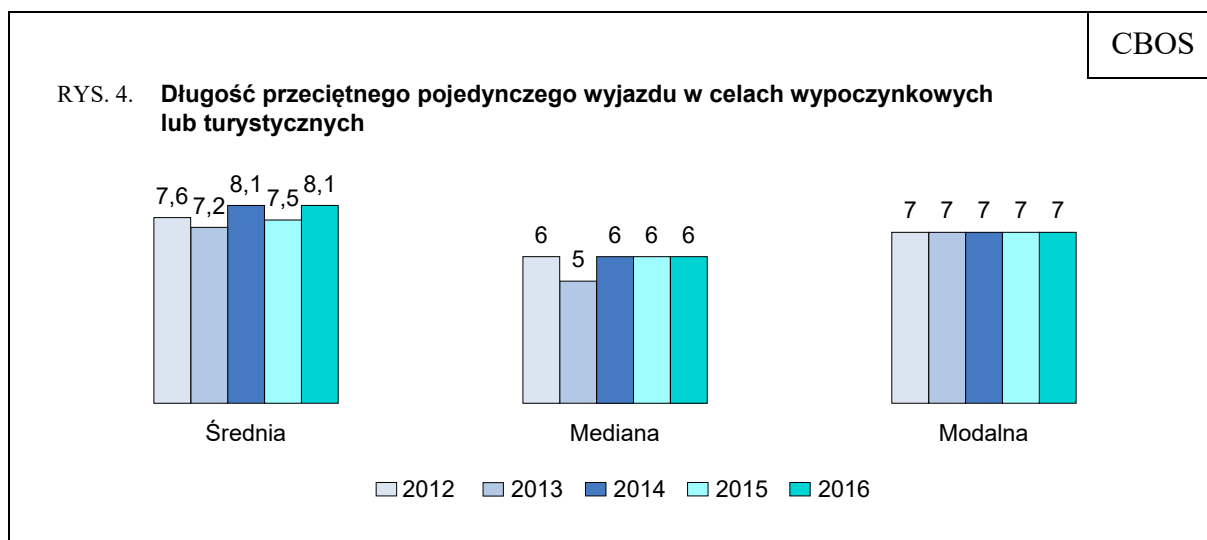
Ile w sumie dni trwał (lub będzie trwał)* Pana(i) tegoroczny wypoczynek poza miejscem zamieszkania?	Deklaracje respondentów, którzy wyjeżdżali na wypoczynek poza miejsce zamieszkania w kolejnych latach:													
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
	N=344	N=341	N=333	N=341	N=324	N=415	N=432	N=371	N=416	N=567	N=490	N=532	N=537	N=536
	w procentach													
Do 7 dni	23	28	35	27	27	33	28	31	33	37	35	36	32	35
Od 8 do 14 dni	27	26	26	30	28	31	32	35	32	29	33	29	31	29
Od 15 do 21 dni	16	18	16	17	18	18	21	12	17	17	14	17	15	16
Od 22 do 30 dni	16	13	10	9	10	10	10	12	8	10	11	10	12	11
Powyżej 30 dni	11	7	10	9	8	8	8	6	6	8	7	8	9	9
Brak danych o liczbie dni	6	8	3	8	9	0	2	4	4	0	0	0	0	0
Średnia liczba dni wypoczynku poza miejscem zamieszkania	19,8	16,6	18,3	16,7	17,3	16,5	16,9	14,7	16,3	15,0	14,7	16,1	15,7	15,6

* Badania w latach 2003–2011 przeprowadzone zostały przed zakończeniem roku, w związku z tym deklaracje respondentów dotyczyły łącznie wyjazdów odbytych i planowanych do końca danego roku

W porównaniu z rokiem 2015 nieco mniej badanych wyjechało natomiast w celach wypoczynkowych lub turystycznych łącznie na 8–14 dni (29% wyjeżdżających, spadek o 2 punkty procentowe). Nieznacznie zmniejszył się także odsetek osób wypoczywających poza miejscem zamieszkania co najmniej 22 dni (z 21% do 20% wyjeżdżających). Należy jednak zauważyć, iż przynajmniej od dziesięciu lat zmiany w liczbie dni, jakie Polacy przeznaczają na wypoczynek wyjazdowy w ciągu roku kalendarzowego, są niewielkie.

DLUGOŚĆ POJEDYNCZYCH WYJAZDÓW

Od 2012 roku długość przeciętnego pojedynczego wyjazdu w celach wypoczynkowych lub turystycznych niemal się nie zmienia. Tak jak poprzednio, w roku 2016 najpopularniejsze wśród dorosłych Polaków były wyjazdy mniej więcej tygodniowe. Wskazują na to statystyki dotyczące długości przeciętnego pojedynczego wyjazdu, które w odniesieniu do roku 2016 kształtują się następująco: średnia arytmetyczna – 8,1 dnia, mediana – 6 dni, modalna – 7 dni.

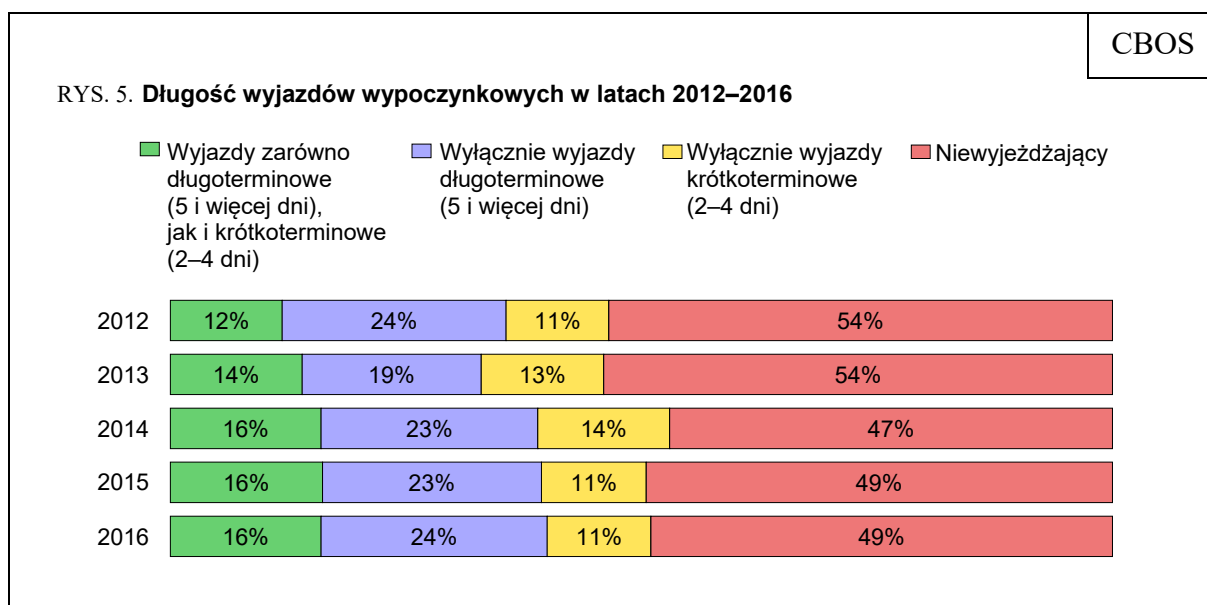

Od 2012 roku analizujemy długość wyjazdów wypoczynkowych zgodnie z międzynarodową metodologią⁸, według której wyróżnia się dwa rodzaje wyjazdów turystycznych w zależności od czasu ich trwania:

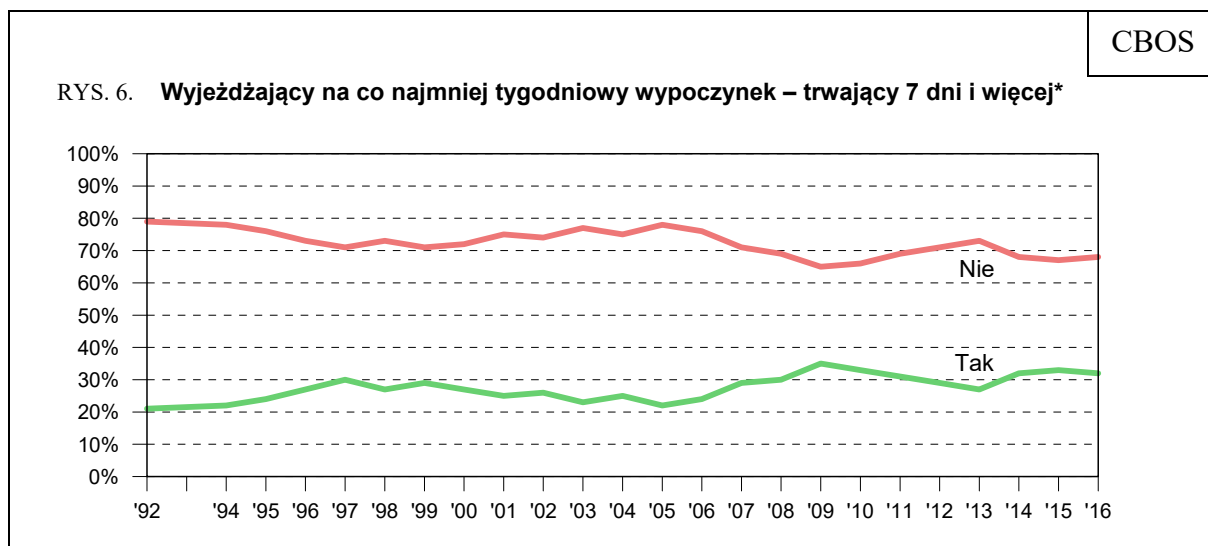
- a) wyjazdy długookresowe, czyli trwające co najmniej 5 dni (4 lub więcej noclegów),
- b) wyjazdy krótkookresowe, czyli trwające 2–4 dni (1–3 noclegi).

⁸ Por. przypisy 2 i 3.

W roku 2016 przynajmniej raz w wyjeździe długoterminowym, trwającym co najmniej 5 dni uczestniczyło 40% dorosłych Polaków, natomiast w wyjeździe krótkoterminowym, trwającym 2–4 dni brało udział ogółem 27% badanych. Dane te są niemal takie same jak rok wcześniej.

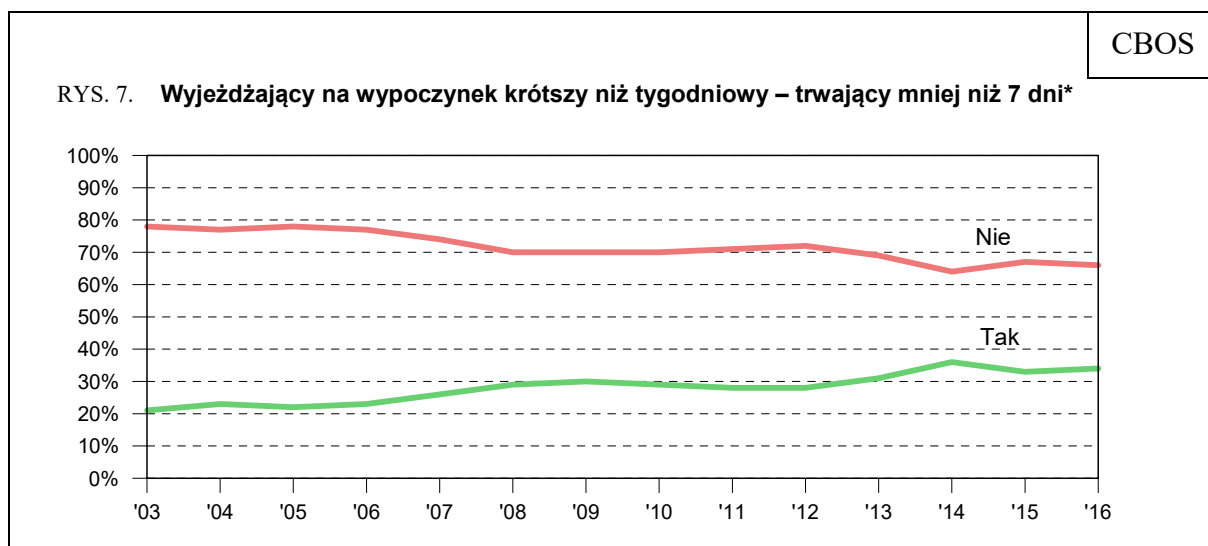

Warto jeszcze raz przyjrzeć się wyjazdom wypoczynkowym Polaków w dłuższej perspektywie czasowej. Przez niemal dwadzieścia lat (do roku 2011 włącznie) pytaliśmy Polaków o wyjazdy na co najmniej tygodniowy wypoczynek. W roku 2016 na trwający co najmniej siedem dni kalendarzowych wypoczynek wyjechało poza miejsce zamieszkania nieznacznie mniej dorosłych Polaków niż rok wcześniej (32%, spadek o 1 punkt procentowy), ale dokładnie tyle, ile w 2014 roku.

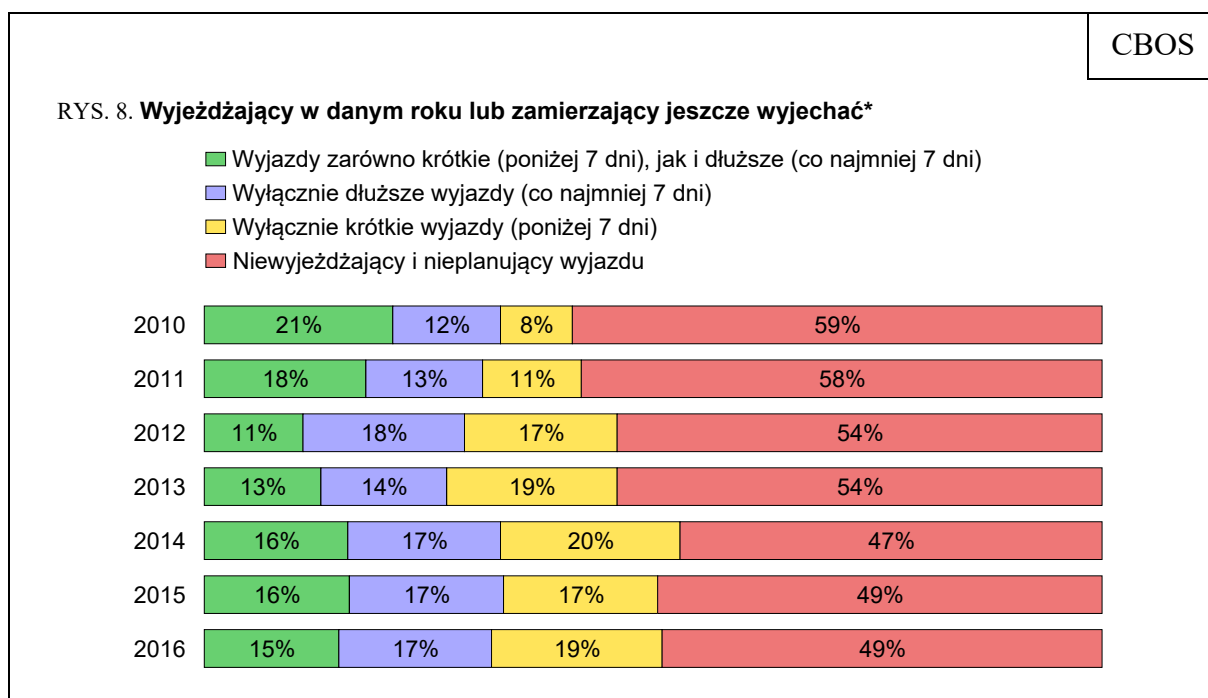
* W roku 1993 nie było pomiaru. W latach 1992–2002 pytanie brzmiało: „Czy w tym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) na co najmniej tygodniowy wypoczynek?”, a w latach 2003–2011: „Czy w tym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) lub zamierza jeszcze wyjechać na co najmniej tygodniowy wypoczynek?”. W odniesieniu do lat 2012–2016 respondenci po zakończeniu roku proszeni byli o scharakteryzowanie swoich wyjazdów wypoczynkowych (maksymalnie siedmiu), w tym o podanie, ile dni trwał każdy z wyjazdów

W latach 2003–2011 do pytań o wyjazdy na dłuższy, co najmniej tygodniowy, wypoczynek dołączyliśmy pytania o wyjazdy kilkudniowe, trwające mniej niż siedem dni. W roku 2016 z tego typu wyjazdów skorzystało 34% dorosłych Polaków, czyli nieznacznie więcej (o 1 punkt procentowy) niż rok wcześniej.

* W latach 2003–2011 pytanie brzmiało: „Czy w tym roku wyjeżdżał(a) Pan(i) lub zamierza jeszcze wyjechać na wypoczynek krótszy niż tygodniowy – trwający mniej niż 7 dni?”. W odniesieniu do lat 2012–2016 respondenci po zakończeniu roku proszeni byli o scharakteryzowanie swoich wyjazdów wypoczynkowych (maksymalnie siedmiu), w tym o podanie, ile dni trwał każdy z wyjazdów

Porównanie danych dotyczących roku 2016 i 2015 pokazuje, iż struktura tak sklasyfikowanej długości wyjazdów, z których korzystają badani, nie zmieniła się znacząco.

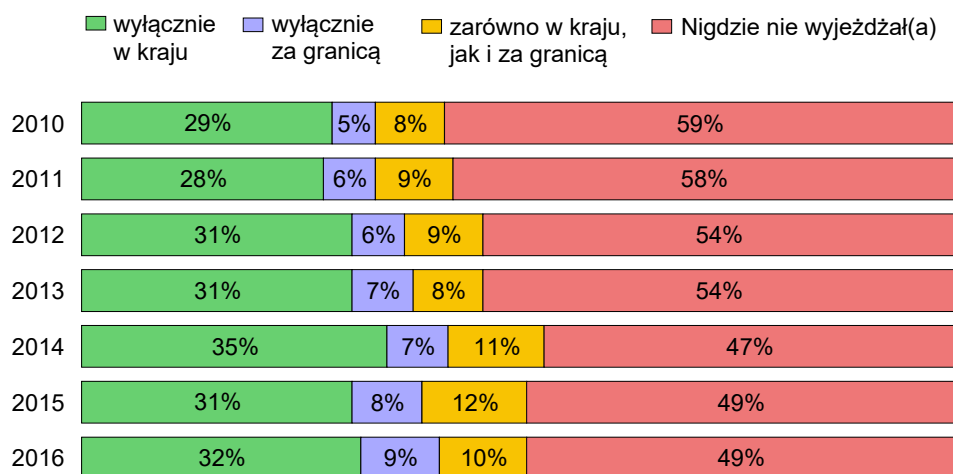

* W latach 2010–2011 badania przeprowadzono przed zakończeniem roku, w związku z tym deklaracje respondentów dotyczyły łącznie wyjazdów odbytych i planowanych do końca danego roku

GDZIE WYPOCZYWALI WYJEŹDŻAJĄCY POLACY

W roku 2016, podobnie jak w latach poprzednich, Polacy wypoczywali najczęściej w kraju. Wyjazdy krajowe deklaruje 42% ogółu (82% wyjeżdżających w celach wypoczynkowych), czyli nieznacznie mniej niż w roku 2015, przy czym o 1 punkt procentowy przybyło wypoczywających wyłącznie w kraju, a o 2 punkty ubyło łączących wypoczynek krajowy z zagranicznym. Za granicą wypoczywało w ubiegłym roku 19% dorosłych Polaków, co stanowi 37% wyjeżdżających na co najmniej dwudniowy wypoczynek. Warto też zwrócić uwagę na grupę osób wypoczywających wyłącznie za granicą. Wprawdzie w ostatnich latach nie zmieniła się ona zasadniczo, ale w porównaniu z rokiem 2010 zwiększyła się o 4 punkty procentowe (do 9% w 2016 roku).

RYS. 9. Dokąd Pan(i) wyjeżdżał(a) na wypoczynek? Czy był to lub będzie wypoczynek*:

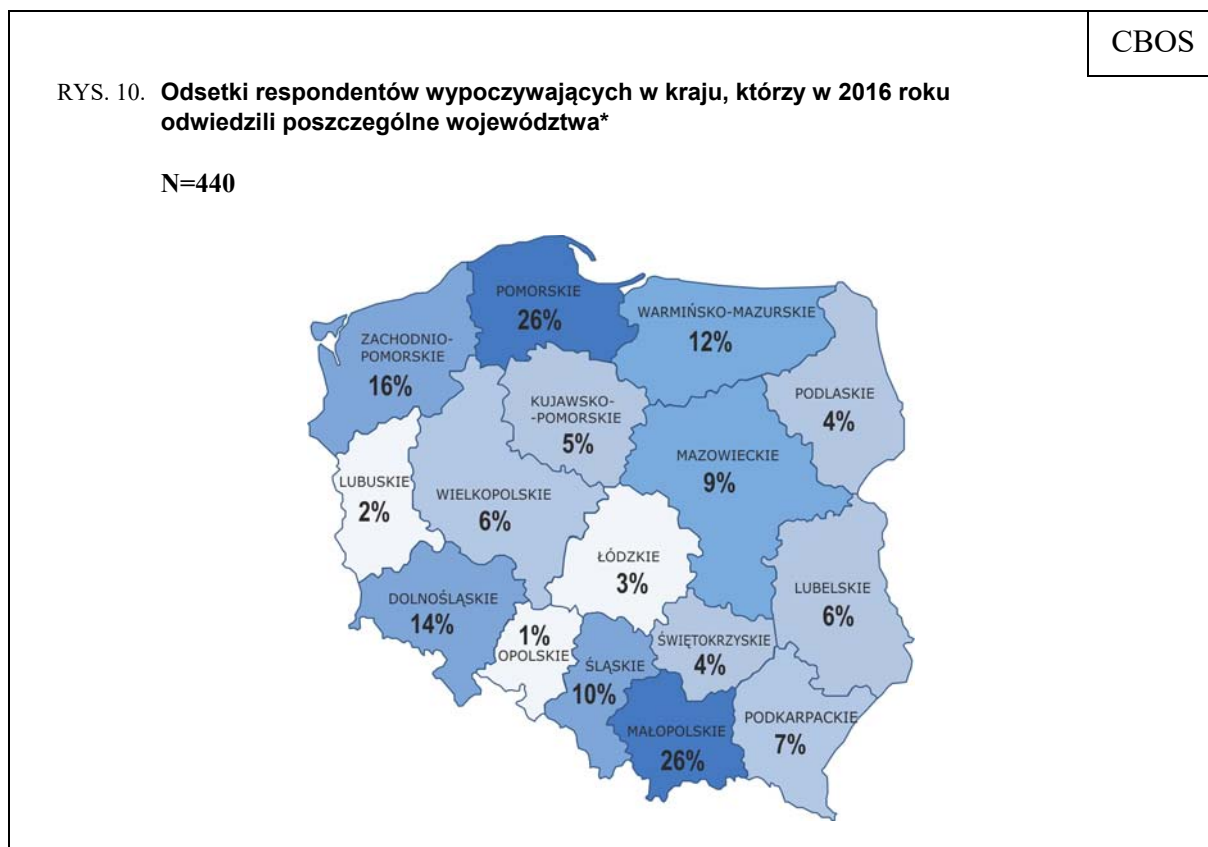
* W latach 2010–2011 badania przeprowadzono przed zakończeniem roku, w związku z tym deklaracje respondentów dotyczyły łącznie wyjazdów odbytych i planowanych do końca danego roku

Korzystanie w 2016 roku z wypoczynku zarówno krajowego, jak i zagranicznego z przynajmniej jednym noclegiem w odwiedzanym miejscu różnicuje przede wszystkim poziom wykształcenia. W kraju wypoczywało blisko dwie trzecie badanych z wyższym wykształceniem (65%), niemal połowa (49%) respondentów z wykształceniem średnim, 31% mających wykształcenie zasadnicze zawodowe i tylko 15% badanych z wykształceniem gimnazjalnym/podstawowym. Zróżnicowanie to jest niemal identyczne z odnotowanym rok wcześniej⁹. Z co najmniej dwudniowych wyjazdów zagranicznych w celach wypoczynkowych lub turystycznych najczęściej również korzystali badani z wyższym wykształceniem (37% z tej grupy), blisko co piąty respondent z wykształceniem średnim (19%) i mniej niż co dziesiąty z wykształceniem zasadniczym zawodowym (9%) lub gimnazjalnym/podstawowym (8%).

⁹ Por. przypis 4.

WYJAZDY KRAJOWE

Respondentów, którzy w roku 2016 przynajmniej raz przez co najmniej dwa dni wypoczywali w kraju poza miejscem zamieszkania, zapytaliśmy, gdzie, w jakim regionie Polski spędzali urlop. Tak jak w latach wcześniejszych, w miarę możliwości, odpowiedzi na to otwarte pytanie zostały zaklasyfikowane według województw. Tak jak w poprzednich latach, liderami tak utworzonego rankingu są dwa województwa: pomorskie i małopolskie, które obecnie wymieniło po 26% wypoczywających w kraju przez co najmniej dwa dni, tj. po 11% ogółu dorosłych Polaków. W obu przypadkach oznacza to nieznaczny wzrost popularności. W porównaniu z rokiem 2015 na popularności zyskała też wschodnia Polska, zwłaszcza zaś województwa podlaskie i lubelskie, natomiast mniej turystów niż przed rokiem wypoczywało w – trzecim w tym rankingu – województwie zachodniopomorskim.

* Każdy respondent był liczony tylko raz, nawet jeśli odwiedzał dany region wielokrotnie

Tabela 2

Gdzie – w jakiej miejscowości, jakim regionie kraju – Pan(i) wypoczywał(a)? Odpowiedzi osób deklarujących co najmniej dwudniowy wypoczynek w kraju				
	Odsetki respondentów, którzy odwiedzili poszczególne regiony*			
	2013	2014	2015	2016
	(N=416)	(N=463)	(N=456)	(N=440)
Odpowiedzi na pytanie otwarte zaklasyfikowane wg województw				
Pomorskie	19	23	24	26
Małopolskie	26	21	23	26
Zachodniopomorskie	17	16	18	16
Dolnośląskie	12	13	14	14
Warmińsko-mazurskie	12	10	13	12
Śląskie	10	12	9	10
Mazowieckie	8	11	7	9
Podkarpackie	6	8	6	7
Lubelskie	6	4	4	6
Wielkopolskie	6	8	6	6
Kujawsko-pomorskie	4	5	5	5
Podlaskie	3	3	1	4
Świętokrzyskie	3	2	3	4
Łódzkie	3	3	3	3
Lubuskie	4	3	2	2
Opolskie	1	2	1	1
Odpowiedzi niemożliwe do przypisania do konkretnych województw				
Morze, Bałtyk – ogólnie	6	8	9	10
Góry – ogólnie	3	3	4	4
Nad jeziorami, nad wodą – ogólnie	1	1	1	1
Objazd Polski – ogólnie	0	0	1	<1
Beskidy – ogólnie	<1	1	<1	<1

* Każdy respondent był liczony tylko raz, nawet jeśli odwiedzał dany rejon wielokrotnie.

Odpowiedzi nie sumują się do 100%, gdyż część respondentów wyjeżdżała więcej niż raz lub za jednym razem odwiedzała więcej niż jedno województwo

WYJAZDY ZAGRANICZNE

Piąty rok z rzędu w styczniowym badaniu pytaliśmy Polaków, którzy wypoczywali za granicą, jakie kraje odwiedzili. Uzyskane odpowiedzi pokazują, że w 2016 roku – tak jak poprzednio – większość respondentów wyjeżdżających za granicę w celach wypoczynkowych lub turystycznych wybierała kierunki europejskie.

W ubiegłym roku, tak jak poprzednio, najwięcej osób odwiedziło Niemcy (14% wyjeżdżających za granicę w celach turystyczno-wypoczynkowych, co stanowi 3% ogółu dorosłych Polaków, czyli tyle samo, ile w roku 2015). Pod względem popularności tylko nieznacznie naszemu zachodniemu sąsiadowi ustępowała Grecja, którą odwiedziło w 2016 roku 13% wyjeżdżających za granicę w celach turystyczno-wypoczynkowych (od 2015 roku wzrost o 2 punkty procentowe), co również stanowi 3% ogółu dorosłych Polaków.

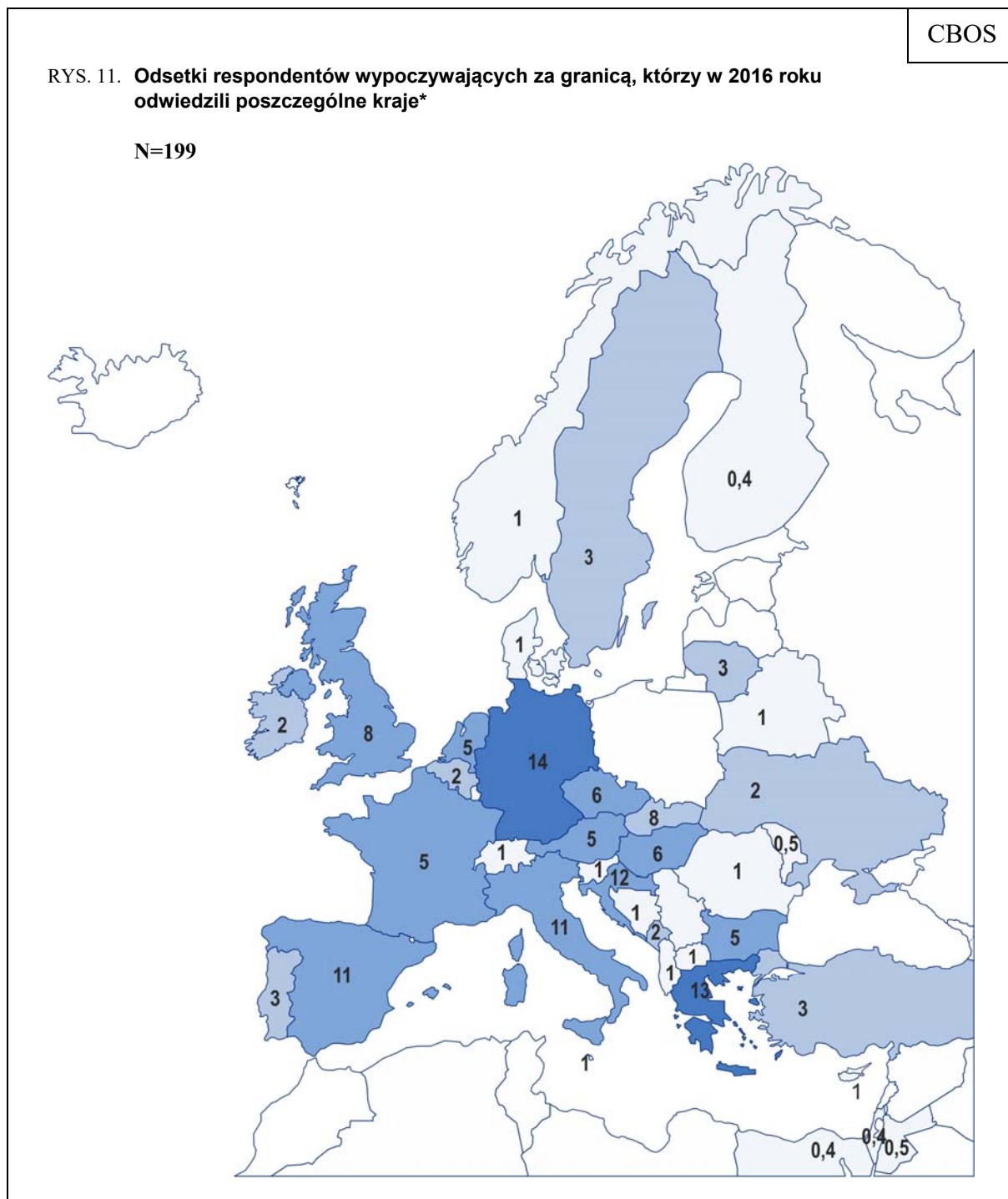
Tabela 3

W jakim kraju (jakich krajach)* Pan(i) wypoczywał(a)?					
Odpowiedzi osób deklarujących co najmniej dwudniowy wypoczynek za granicą					
	2012	2013	2014	2015	2016
	(N=187)	(N=161)	(N=177)	(N=213)	(N=199)
w procentach					
Niemcy	14	19	22	15	14
Grecja	5	4	5	11	13
Chorwacja	12	10	14	9	12
Włochy	11	10	8	15	11
Hiszpania	10	9	9	10	11
Słowacja	6	7	5	7	8
Wielka Brytania	7	6	7	11	8
Czechy	11	10	13	7	6
Węgry	4	7	8	4	6
Holandia	5	3	5	2	5
Bułgaria	1	4	2	6	5
Austria	7	6	4	8	5
Francja	8	8	6	5	5
Szwecja	2	1	1	2	3
Portugalia	2	2	2	3	3
Litwa	1	3	3	<1	3
Turcja	4	10	7	6	3
USA	1	1	<1	1	2
Czarnogóra	3	1	0	1	2
Irlandia	2	2	1	<1	2
Belgia	<1	2	3	2	2
Ukraina	3	4	1	1	2
Białoruś	0	1	0	0	1
Malta	1	1	0	<1	1
Macedonia	1	0	<1	<1	1
Bośnia i Hercegowina	0	1	1	1	1
Norwegia	2	1	3	2	1
Rumunia	1	1	0	0	1
Cypr	2	0	1	0	1
Szwajcaria	<1	1	2	<1	1
Dania	1	0	0	2	1
Zjednoczone Emiraty Arabskie	0	1	0	<1	1
Republika Zielonego Przylądka	0	0	0	0	1
Albania	<1	0	1	1	1
Meksyk	0	0	0	<1	1
Słowenia	0	0	0	0	1
Kenia	0	0	1	0	1
Katar	0	0	0	0	1
Kuba	0	0	1	<1	<1
Mołdawia	0	0	0	0	<1
Chiny	0	0	0	<1	<1
Jordania	0	1	0	<1	<1
Izrael	0	2	0	1	<1
Egipt	6	5	4	2	<1
Wietnam	0	0	0	<1	<1
Laos	0	0	0	<1	<1
Malezja	0	1	0	<1	<1
Finlandia	0	0	0	<1	<1
Gruzja	1	0	<1	0	<1

Procenty nie sumują się do 100, gdyż część respondentów wyjeżdżała za granicę więcej niż raz lub za jednym razem odwiedzała więcej niż jeden kraj. Każdy respondent był liczony tylko raz, nawet jeśli odwiedzał dany kraj wielokrotnie

* W tabeli uwzględniono wyłącznie kraje wymienione przez respondentów jako cele podróży w 2016 roku

Kolejne kraje pod względem popularności wśród polskich turystów w 2016 roku to Chorwacja (12% wyjeżdżających za granicę) oraz Włochy i Hiszpania (po 11% wyjeżdżających za granicę). Te trzy państwa odwiedziło w ubiegłym roku po 2% ogółu dorosłych Polaków, przy czym Chorwacja (po spadku w 2015 roku) nieco zyskała na popularności, a Włochy, po rekordowym roku 2015, powróciły do notowań z lat 2012–2013.

* Każdy respondent był liczony tylko raz, nawet jeśli odwiedzał dany kraj wielokrotnie

POWODY REZYGNACJI Z WYJAZDÓW WYPOCZYNKOWYCH

Respondentów, którzy w 2016 roku ani razu nie wyjechali poza miejsce stałego zamieszkania na co najmniej dwudniowy wypoczynek, zapytaliśmy o przyczyny tego stanu rzeczy. Tak jak w latach poprzednich¹⁰, najczęściej wskazywanym powodem był brak środków finansowych. Warto jednak zauważyć, iż częstość wymieniania tej przyczyny rezygnacji z wyjazdów systematycznie maleje (z 40% dla roku 2014 do 31% za rok 2016). Na drugim miejscu wśród najważniejszych powodów rezygnacji z wyjazdów znalazł się obecnie wiek lub stan zdrowia. Co ciekawe, częstość wymieniania tej przyczyny rezygnacji z wyjazdów systematycznie rośnie (z 11% dla roku 2014 do 18% za rok ubiegły). Na trzecim miejscu znalazły się – wymieniane nieco rzadziej niż w 2015 roku – obowiązki domowe, które jako najważniejszy powód rezygnacji z wyjazdu wypoczynkowego w 2016 roku podało 15% niewyjeżdżających (o 3 punkty procentowe mniej niż w odniesieniu do roku 2015).

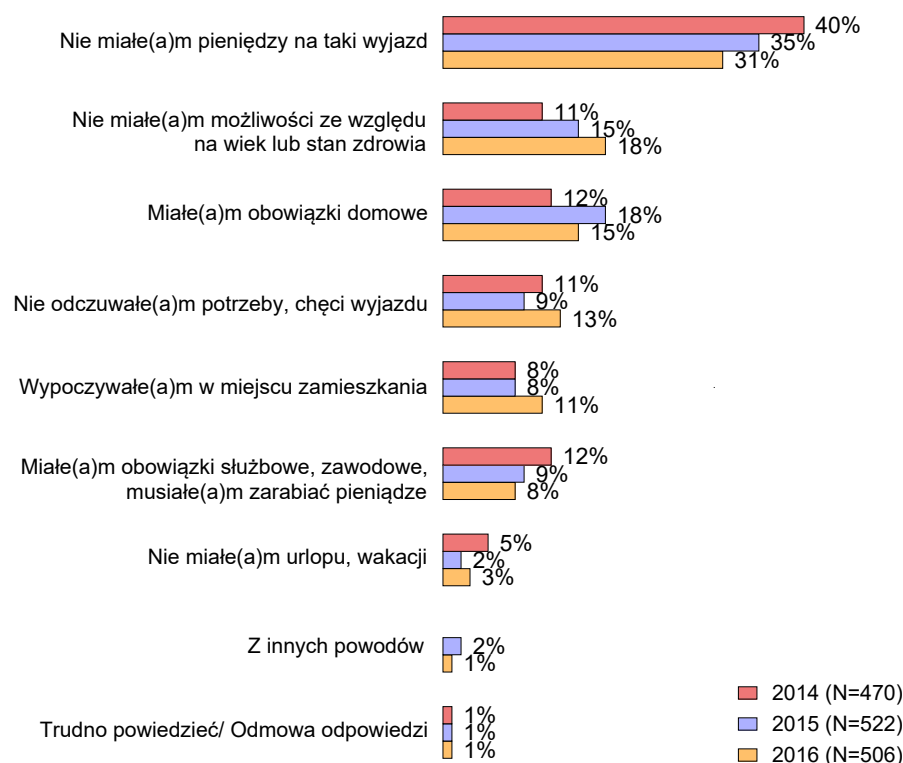
Zwiększył się odsetek respondentów, którzy rezygnację z wyjazdu wypoczynkowego motywowali brakiem potrzeby czy chęci wyjazdu (wzrost o 4 punkty, do 13%), dlatego ta przyczyna znalazła się obecnie na czwartym miejscu pod względem częstości wskazań. Co dziewiąty niewyjeżdżający (11%, wzrost o 3 punkty) deklaruje, że wypoczywał w miejscu stałego zamieszkania, co dwunasty (8%) nie mógł wyjechać ze względu na obowiązki zawodowe, a nieliczni (3%) twierdzą, że po prostu nie mieli urlopu.

¹⁰ Por. przypis 4.

ODPOWIEDZI OSÓB, KTÓRE W LATACH 2014–2016 ANI RAZU NIE WYJECHAŁY NA CO NAJMNIJ DWDUJNIOWY WYPOCZYNEK POZA MIEJSCE ZAMIESZKANIA

CBOS

RYS. 12. **Dlaczego nie wyjechał(a) Pan(i) w minionym roku na wypoczynek? Proszę wskazać jedną najważniejszą przyczynę.**

W 2016 roku, tak jak w poprzednich latach, główne przyczyny rezygnacji z wyjazdów zależały od przynależności do grupy społeczno-demograficznej (zob. tabela aneksowa 2), a stwierdzone zależności są niemal takie same jak w latach 2014 i 2015. Wskazywanie na brak pieniędzy jako przyczynę rezygnacji z wyjazdów w celach wypoczynkowych lub turystycznych jest związane w sposób istotny statystycznie przede wszystkim z oceną własnych warunków materialnych oraz deklarowanymi miesięcznymi dochodami w przeliczeniu na jedną osobę w rodzinie. Wśród osób niewyjeżdżających brak pieniędzy jako główną przyczynę rezygnacji z wypoczynku wskazało blisko dwie trzecie (64%) źle oceniających swoją sytuację materialną. W grupie respondentów określających własne warunki materialne jako średnie powód ten podała nieco ponad jedna trzecia (36%), natomiast wśród tych, którzy dobrze oceniają sytuację materialną swoich gospodarstw domowych – mniej niż jedna piąta (18%). Biorąc pod uwagę deklarowany poziom dochodów gospodarstw domowych można zauważyć, iż wskazywanie na brak pieniędzy jako przyczynę rezygnacji z wyjazdu jest najczęstsze wśród badanych, których miesięczny dochód przypadający

na jedną osobę w rodzinie nie przekracza 649 zł (47%), a najrzadsze wśród dysponujących co najmniej 2000 zł *per capita* (8%).

Wiek i stan zdrowia to główne przyczyny rezygnacji z tego typu wyjazdów wśród osób najstarszych, mających 65 lat i więcej (41% wskazań w tej grupie), a co za tym idzie najczęstszy powód rezygnacji z takich wyjazdów wśród emerytów (37%). Na nieodczuwanie potrzeby wyjazdu częściej niż pozostali wskazywali najmłodszy badani (20% w grupie wiekowej 18–24 lata), a także uczniowie i studenci (21%). Brak potrzeby wyjazdu w celu wypoczynkowym deklarowało również 22% niewyjeżdżających robotników wykwalifikowanych.

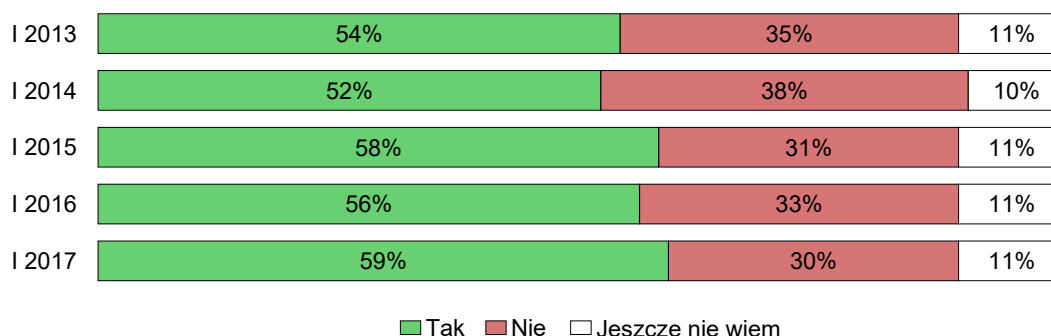
Obowiązki zawodowe (konieczność zarabiania pieniędzy), a także brak urlopu jako przyczynę rezygnacji z co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych najczęściej ze wszystkich niewyjeżdżających wymieniali badani prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą (odpowiednio: 49% i 9% tej grupy).

PLANY NA ROK 2017

W tym roku nieco wzrósł odsetek dorosłych Polaków zamierzających wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych poza miejsce stałego zamieszkania i skorzystać przynajmniej przez jedną noc z zakwaterowania w odwiedzanym miejscu (o 3 punkty procentowe, do 59%), tym samym odsetek ten jest największy od 2013 roku, kiedy po raz pierwszy o to zapytaliśmy. W bieżącym roku nie zamierza wyjeżdżać na co najmniej dwudniowy wypoczynek 30% respondentów (spadek o 3 punkty), a co dziewiąty (11%) – tak jak przed rokiem – jeszcze nie podjął decyzji w tym zakresie. Warto przypomnieć, iż w poprzednich latach na wypoczynek wyjeżdżało mniej osób, niż planowało na początku roku¹¹ (w 2016 roku różnica wyniosła 5 punktów procentowych). Trudno zatem ocenić, czy tym razem uda się Polakom zrealizować te plany.

¹¹ Por. przypis 4.

RYS. 13. Czy w tym roku zamierza Pan(i) wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem

Tak jak w minionych latach, co najmniej dwudniowe wyjazdy o charakterze wypoczynkowym lub turystycznym planują w 2017 roku przede wszystkim ci, którzy wyjeżdżali również w ubiegłym roku (89% z tej grupy). Na początku tego roku plany wyjazdu ma też ponad jedna czwarta osób, które w 2016 roku nie korzystały z takiej formy wypoczynku (27%).

Tabela 4

Czy w tym roku zamierza Pan(i) wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.	Czy w minionym roku 2016 wyjeżdżał(a) Pan(i) w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.	
	Tak	Nie
	w procentach	
Tak	89	27
Nie	5	58
Jeszcze nie wiem	6	15

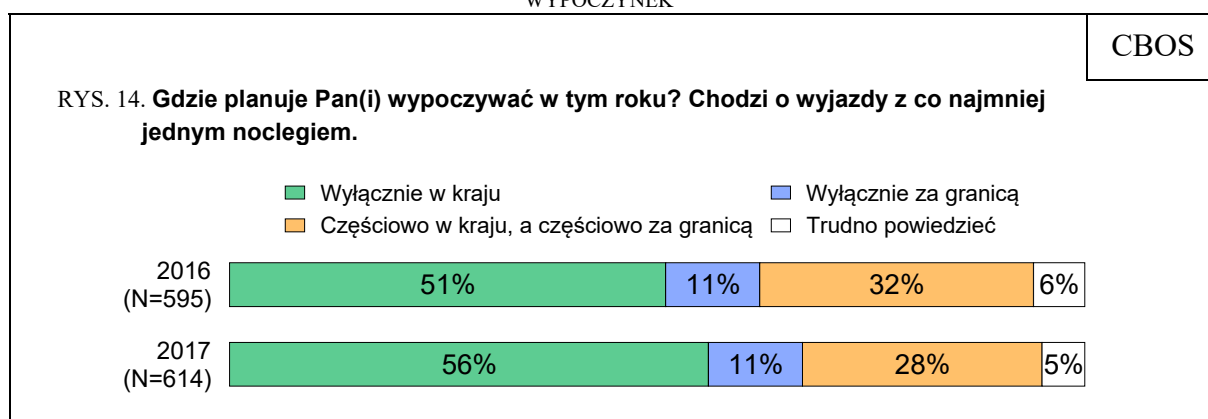
Z analiz wielozmiennowych¹² wynika, iż częstość deklarowania zamiaru takiego wyjazdu rośnie przede wszystkim wraz z poziomem wykształcenia (zob. tabelę aneksową nr 3). W roku 2017, tak jak w latach poprzednich, z co najmniej dwudniowego wypoczynku poza miejscem stałego zamieszkania planuje skorzystać zdecydowana większość badanych z wykształceniem wyższym i średnim (odpowiednio: 88% i 66%) oraz mniej niż połowa (47%) absolwentów zasadniczych szkół zawodowych i jedynie 23% osób z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym. Tegoroczne plany dotyczące wyjazdów wypoczynkowych zależą również od oceny warunków materialnych własnych gospodarstw domowych. Im jest

¹² Wykorzystano moduł IBM SPSS Decision Trees.

ona wyższa, tym większe prawdopodobieństwo skorzystania z takiej formy wypoczynku. Co najmniej dwudniowy wyjazd w celach wypoczynkowych lub turystycznych w tym roku w zdecydowanej większości planują jedynie ci, którzy dobrze oceniają swoją sytuację materialną (70%). Wśród badanych żyjących na średnim poziomie takie plany ma prawie połowa (48%), a wśród źle oceniających warunki materialne swoich gospodarstw domowych jedynie nieco ponad jedna czwarta (26%). Warto dodać, że częściej niż w ubiegłym roku wyjazdy wypoczynkowe planują badani określający swoje warunki materialne jako średnie (wzrost wskazań o 4 punkty procentowe).

Porównanie struktury planowanych wyjazdów z początku roku 2017 i 2016 wskazuje na wzrost popularności wyjazdów krajowych. Co prawda nadal 11% planujących wyjazdy turystyczno-wypoczynkowe z przynajmniej jednym noclegiem w odwiedzanym miejscu zamierza wypoczywać wyłącznie za granicą, ale zwiększył się odsetek osób planujących wyłącznie krajowe wyjazdy (z 51% w roku 2016 do 56% obecnie), zmalał zaś tych, które zamierzają spędzić urlop częściowo w kraju, a częściowo za granicą (z 32% do 28%). W efekcie w 2017 roku chciałoby wypoczywać w kraju łącznie 84% planujących w tym roku wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem, a za granicą – 39% tej grupy (odpowiednio: 49% i 23% ogółu dorosłych Polaków). Rozkład preferencji dotyczących kierunków tegorocznych wyjazdów jest zatem zbliżony do struktury wyjazdów ubiegłorocznych.

ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW DEKLARUJĄCYCH ZAMIAR WYJAZDU NA CO NAJMNIEJ DWUDNIOWY WYPOCZYNEK

Analizy statystyczne pokazują także dużą stabilność preferencji, jeżeli chodzi o spędzanie wakacji w Polsce lub za granicą. Co trzeci badany, który w ubiegłym roku nie wypoczywał poza miejscem zamieszkania, w tym roku nie planuje żadnego wyjazdu, natomiast ci, którzy w tym roku chcieliby wyjechać, najczęściej planują wypoczynek krajowy.

Tabela 5

Plany na rok 2017	Wyjazdy wypoczynkowe w roku 2016			
	Wypoczywał(a) wyłącznie w kraju	Wypoczywał(a) wyłącznie za granicą	Wypoczywał(a) częściowo w kraju, a częściowo za granicą	Nie wyjeżdżał(a) na wypoczynek
	w procentach			
Zamierza wypoczywać wyłącznie w kraju	60	12	22	30
Zamierza wypoczywać wyłącznie za granicą	6	36	11	6
Zamierza wypoczywać częściowo w kraju, a częściowo za granicą	23	28	62	13
Zamierza wyjechać na wypoczynek, ale jeszcze nie wie dokąd	4	3	4	3
Nie planuje wyjazdu	4	12	0	34
Nie wie, czy wyjedzie na wypoczynek w tym roku	3	9	1	14

Polacy wyjeżdżający na wypoczynek poza miejsce stałego zamieszkania, którzy przynajmniej przez jedną noc korzystali z miejsc zbiorowego lub indywidualnego zakwaterowania w odwiedzanym miejscu, stanowili w 2016 roku nieco ponad połowę ogółu dorosłych. Wyniki tegorocznego badania potwierdzają wcześniejsze wnioski – wyjazdy w celach wypoczynkowych lub turystycznych stały się elementem stylu życia dobrze wykształconych, zamożniejszych Polaków, nadal jednak stosunkowo rzadko korzystają z nich badani, którzy nie ukończyli wyższych uczelni, są mniej zamożni, starsi, a także osoby utrzymujące się z pracy we własnych gospodarstwach rolnych.

Podsumowując wyniki naszego badania dotyczące ubiegłorocznych wyjazdów urlopowych można powiedzieć, że zwyczaje Polaków w zakresie wypoczynku wyjazdowego w ostatnich latach podlegają niewielkim zmianom. W roku 2016, podobnie jak w latach poprzednich, Polacy najczęściej wypoczywali w kraju. Chociaż najpopularniejszym kierunkiem wyjazdów zagranicznych pozostają Niemcy, obecnie niewiele ustępuje im Grecja, której popularność w ostatnich latach wyraźnie wzrosła. W tym samym czasie odnotowaliśmy spadek wyjazdów do krajów, w których dominuje islam.

W roku 2016 rzadziej niż rok wcześniej przyczyną rezygnacji z wyjazdów wypoczynkowych z co najmniej jednym noclegiem był brak środków finansowych, częściej natomiast stan zdrowia lub zaawansowany wiek. Warto dodać, iż jest to kolejny spadek odsetka osób wskazujących na przyczyny finansowe, któremu towarzyszy wzrost odsetka rezygnujących z co najmniej dwudniowych wyjazdów wypoczynkowych z powodu wieku lub złego stanu zdrowia.

Opracowała
Barbara BADORA

Tabela 1

		Czy w minionym roku 2016 wyjeżdżał(a) Pan(i) w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.		Liczba osób
		Tak	Nie	
		%	%	
Ogółem		51	49	1042
Płeć	Mężczyźni	50	50	493
	Kobiety	53	47	549
Wiek	18-24 lata	69	31	79
	25-34	56	44	203
	35-44	61	39	195
	45-54	55	45	159
	55-64	45	55	189
	65 lat i więcej	35	65	217
Miejsce zamieszkania	Wieś	30	70	418
	Miasto do 19 999	59	41	134
	20 000 - 99 999	61	39	225
	100 000 - 499 999	71	29	170
	500 000 i więcej mieszk.	76	24	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	21	79	204
	Zasadnicze zawodowe	38	62	255
	Średnie	58	42	319
	Wyższe	80	20	264
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	81	19	106
	Średni personel, technicy	77	23	47
	Pracownicy adm.-biurowi	83	17	71
	Pracownicy usług	67	33	67
	Robotnicy wykwalifikowani	54	46	123
	Robotnicy niewykwalifik.	35	65	64
	Rolnicy	12	88	46
	Pracujący na własny rach.	73	27	47
	Bezrobotni	31	69	64
	Emeryci	37	63	235
	Renciści	27	73	56
	Uczniowie i studenci	72	28	41
Gospodynie domowe i inni	37	63	75	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	74	26	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	65	35	103
	sekt. pryw. poza rolnict.	64	36	281
	prywatnym gosp. rolnym	14	86	50
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	25	75	110
	Od 650 zł do 999 zł	36	64	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	43	57	191
	Od 1400 zł do 1999 zł	62	38	149
	2000 zł i więcej	70	30	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	20	80	65
	Średnie	39	61	397
	Dobre	64	36	581
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	65	35	41
	Raz w tygodniu	48	52	445
	1-2 razy w miesiącu	50	50	179
	Kilka razy w roku	53	47	257
	W ogóle nie uczestniczy	60	40	110
Poglądy polityczne	Lewica	58	42	166
	Centrum	57	43	293
	Prawica	50	50	325
	Trudno powiedzieć	43	57	249

Tabela 2

		Dlaczego nie wyjechał(a) Pan(i) w minionym roku na wypoczynek? Proszę wskazać jedną najważniejszą przyczynę.					Liczba osób
		Nie miały(a)m pieniędzy na taki wyjazd	Nie miały(a)m możliwości ze względu na wiek lub stan zdrowia	Nie miały(a)m w 2016 roku urlopu, wakacji	Miały(a)m obowiązki domowe	Miały(a)m obowiązki służbowe, zawodowe, musiały(a)m zarabiać pieniądze	
		%	%	%	%	%	
Ogółem		31	18	3	15	8	506
Płeć	Mężczyźni	29	14	3	12	12	247
	Kobiety	33	22	2	4	19	260
Wiek	18-24 lata	31		3	13	19	24
	25-34	28	10	5	12	19	89
	35-44	35	8	2	12	19	76
	45-54	45	7	4	14	11	71
	55-64	41	15	5	5	18	104
	65 lat i więcej	17	41		1	10	141
Miejsce zamieszkania	Wieś	30	17	3	9	17	291
	Miasto do 19 999	38	14	3	3	7	55
	20 000 - 99 999	33	19	2	7	16	88
	100 000 - 499 999	24	24		6	14	49
	500 000 i więcej mieszk.	38	30		8	11	23
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	32	29	3	5	11	162
	Zasadnicze zawodowe	40	10	4	7	17	158
	Średnie	25	16	2	12	18	134
	Wyższe	16	18		10	18	53
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	31			13	14	20
	Średni personel, technicy	32	9	7	12	22	11
	Pracownicy adm.-biurowi	27		7	14	29	12
	Pracownicy usług	19	11	5	20	29	22
	Robotnicy wykwalifikowani	31	7	7	6	16	56
	Robotnicy niewykwalifik.	49	4	3	6	9	41
	Rolnicy	22	2	3	29	18	41
	Pracujący na własny rach.	24	8	9	49	10	13
	Bezrobotni	56	10		6	17	44
	Emeryci	22	37		1	13	147
	Renciści	36	31	3	5	6	41
	Uczniowie i studenci	42			5	17	11
Pracuje w:	Gospodynie domowe i inni	31	24	4		22	47
	inst. państw., publicznej	31	4	4	8	22	37
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	63	3	9	6	8	36
	sekt. pryw. poza rolnict.	24	7	4	16	18	102
	prywatnym gosp. rolnym	24	2	3	29	17	43
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	47	9	3	8	14	82
	Od 650 zł do 999 zł	39	13	5	4	15	95
	Od 1000 zł do 1399 zł	30	33	1	6	12	108
	Od 1400 zł do 1999 zł	26	31	5	3	16	57
	2000 zł i więcej	8	14	2	16	17	56
Ocena własnych war. mater.	Złe	64	22		3	5	52
	Średnie	36	19	3	7	16	244
	Dobre	18	17	3	10	17	211
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	16	22			41	14
	Raz w tygodniu	31	18	2	8	18	233
	1-2 razy w miesiącu	26	21	5	5	12	90
	Kilka razy w roku	45	14	4	8	11	120
	W ogóle nie uczestniczy	13	27		15	11	44
Poglądy polityczne	Lewica	33	16	1	16	6	70
	Centrum	29	21	6	7	15	125
	Prawica	27	23	1	7	17	164
	Trudno powiedzieć	37	13	2	5	18	143

Tabela 2 (cd.)

		Dlaczego nie wyjechał(a) Pan(i) w minionym roku na wypoczynek? Proszę wskazać jedną najważniejszą przyczynę.				Liczba osób
		Nie odczuwał(a)m potrzeby, chęci wyjazdu	Wypoczywał(a)m w miejscu zamieszkania	Z innych powodów	Trudno powiedzieć	
		%	%	%	%	
Ogółem		13	11	1	1	506
Płeć	Mężczyźni	16	12	1	1	247
	Kobiety	10	9	1		260
Wiek	18-24 lata	20	13			24
	25-34	11	13		2	89
	35-44	15	9			76
	45-54	8	9	2	1	71
	55-64	10	5	2		104
	65 lat i więcej	16	14	0		141
Miejsce zamieszkania	Wieś	12	10		1	291
	Miasto do 19 999	10	20	3		55
	20 000 - 99 999	13	7	1	1	88
	100 000 - 499 999	17	13	2		49
	500 000 i więcej mieszk.	13				23
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	10	8	0	1	162
	Zasadnicze zawodowe	13	9	0		158
	Średnie	14	11	1	1	134
	Wyższe	12	23	2		53
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	15	22	6		20
	Średni personel, technicy		10	7		11
	Pracownicy adm.-biurowi		23			12
	Pracownicy usług	12	5			22
	Robotnicy wykwalifikowani	22	11			56
	Robotnicy niewykwalifik.	17	3	2	7	41
	Rolnicy	14	13			41
	Pracujący na własny rach.					13
	Bezrobotni	7	5			44
	Emeryci	14	13			147
	Renciści	10	8			41
	Uczniowie i studenci	21	14			11
	Gospodynie domowe i inni	5	13	1		47
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	13	12	2	2	37
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	9	3			36
	sekt. pryw. poza rolnict.	17	10	2	2	102
	prywatnym gosp. rolnym	15	10			43
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	7	11	1	1	82
	Od 650 zł do 999 zł	11	12			95
	Od 1000 zł do 1399 zł	13	5			108
	Od 1400 zł do 1999 zł	5	12	1		57
	2000 zł i więcej	19	18	3	4	56
Ocena własnych war. mater.	Złe	2	4			52
	Średnie	11	8	0	0	244
	Dobre	17	16	1	1	211
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	13	8			14
	Raz w tygodniu	12	11	0		233
	1-2 razy w miesiącu	18	14			90
	Kilka razy w roku	9	7	1	1	120
	W ogóle nie uczestniczy	12	13	4	5	44
Poglądy polityczne	Lewica	14	12	2		70
	Centrum	7	15	1		125
	Prawica	15	8		1	164
	Trudno powiedzieć	15	9	1	0	143

Tabela 3

		Czy w tym roku zamierza Pan(i) wyjechać w celach wypoczynkowych lub turystycznych na co najmniej 2 dni? Chodzi o wyjazdy z co najmniej jednym noclegiem.			Liczba osób
		Tak	Nie	Jeszcze nie wiem	
		%	%	%	
Ogółem		59	30	11	1045
Płeć	Mężczyźni	61	31	9	495
	Kobiety	57	30	13	550
Wiek	18-24 lata	79	8	13	81
	25-34	68	22	10	203
	35-44	71	19	10	196
	45-54	62	24	14	159
	55-64	53	38	9	189
	65 lat i więcej	35	55	9	217
Miejsce zamieszkania	Wieś	42	46	12	419
	Miasto do 19 999	60	27	13	134
	20 000 - 99 999	68	23	9	226
	100 000 - 499 999	76	15	8	170
	500 000 i więcej mieszk.	78	13	9	95
Wykształcenie	Podstawowe / gimnazjalne	23	60	16	205
	Zasadnicze zawodowe	47	38	15	255
	Średnie	66	24	10	320
	Wyższe	88	9	3	264
Grupa społeczna i zawodowa	Kadra kier., spec. z wyższym wyksz.	90	8	2	106
	Średni personel, technicy	90	7	3	47
	Pracownicy adm.-biurowi	90	6	5	72
	Pracownicy usług	78	12	10	67
	Robotnicy wykwalifikowani	61	25	14	123
	Robotnicy niewykwalifik.	45	37	18	64
	Rolnicy	24	63	14	46
	Pracujący na własny rach.	82	10	7	47
	Bezrobotni	47	28	25	64
	Emeryci	38	53	9	235
	Renciści	35	50	15	56
	Uczniowie i studenci	78	9	13	42
Gospodynie domowe i inni	45	45	10	75	
Pracuje w:	inst. państw., publicznej	87	8	6	141
	spółce właścicieli prywatnych i państwa	69	20	10	104
	sekt. pryw. poza rolnict.	72	19	9	281
	prywatnym gosp. rolnym	24	59	17	50
Dochody na jedną osobę	Do 649 zł	35	51	14	110
	Od 650 zł do 999 zł	50	39	11	149
	Od 1000 zł do 1399 zł	55	37	9	192
	Od 1400 zł do 1999 zł	72	22	7	149
	2000 zł i więcej	78	18	4	190
Ocena własnych war. mater.	Złe	26	68	6	65
	Średnie	48	38	14	399
	Dobre	70	21	9	582
Udział w prakt. religijnych	Kilka razy w tygodniu	71	20	10	41
	Raz w tygodniu	57	31	13	445
	1-2 razy w miesiącu	55	35	10	181
	Kilka razy w roku	60	30	10	258
	W ogóle nie uczestniczy	68	26	6	110
Poglądy polityczne	Lewica	69	25	6	166
	Centrum	62	28	10	294
	Prawica	58	33	9	325
	Trudno powiedzieć	50	34	16	251